

EURÓPAI JOG

Üzleti jog IV.

I. Bevezetés: az EU ma

II. Az EU története: az integráció mint gazdasági és jogi folyamat

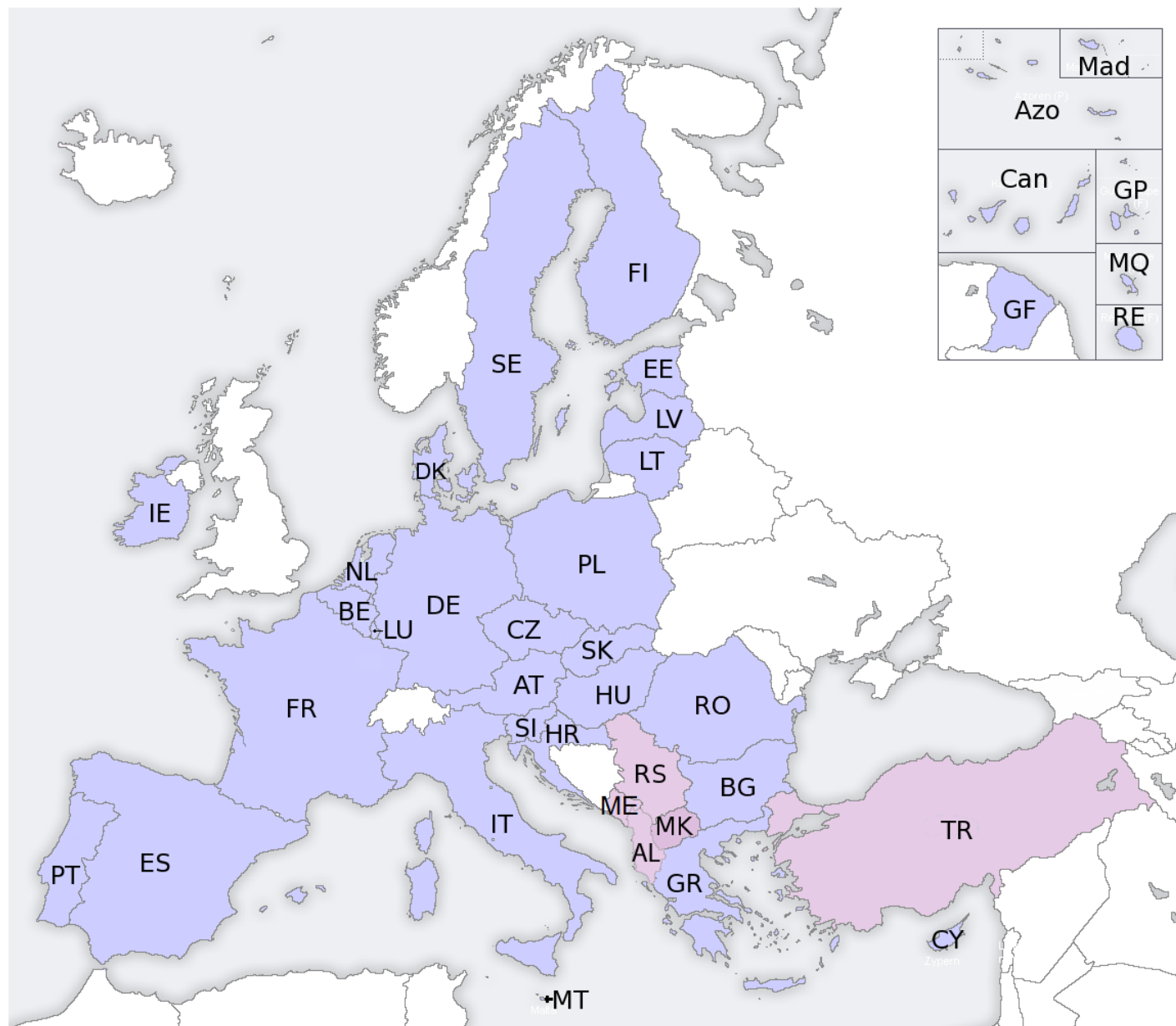
III. Az EU intézményei

IV. A hatáskörök megosztása az Európai Unióban

V. Az uniós jog jellemzői

I. 1. Bevezetés: az EU ma

**az Európai Unió:
27 ország –
500 millió ember**

I. 2. Bevezetés: az EU ma

23 hivatalos nyelv

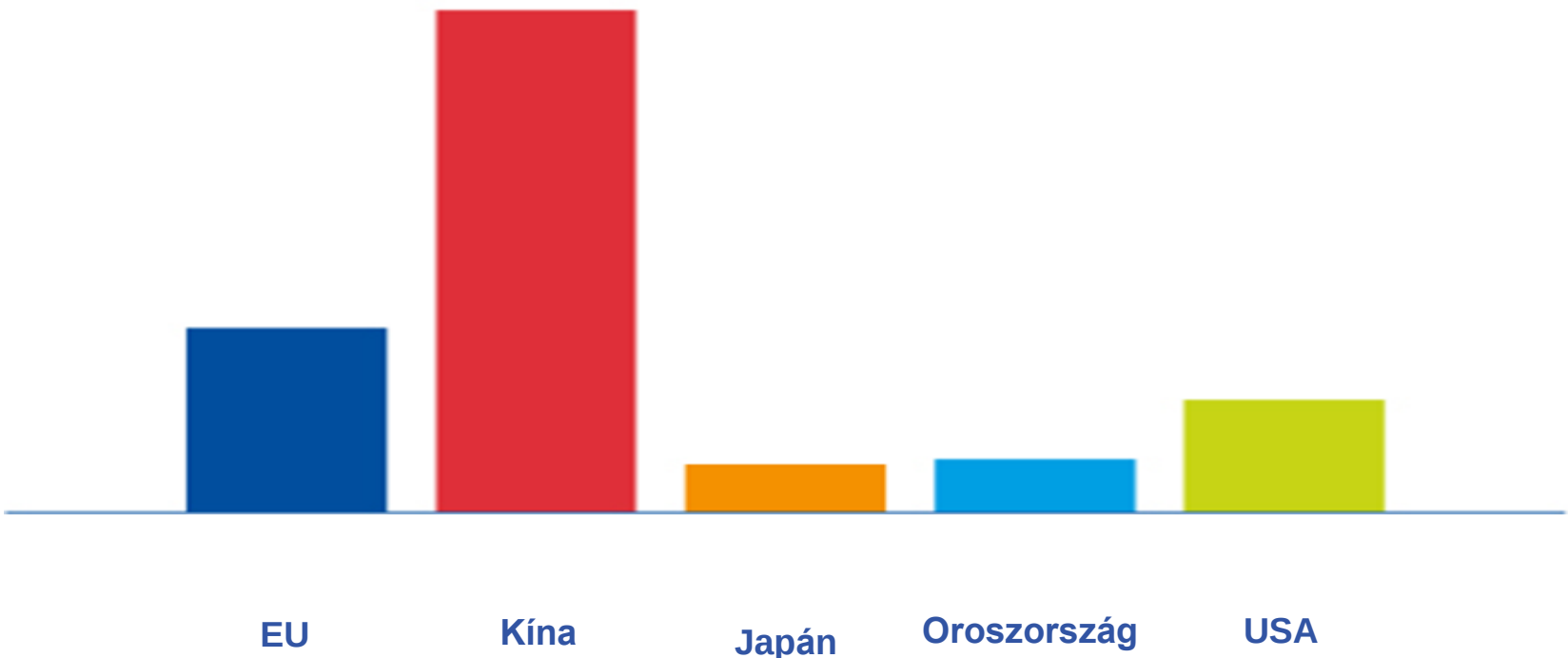

I. 3. Bevezetés: az EU ma

az EU és a nagyvilág – lakosság

Lakosság millió főben,
(2009)

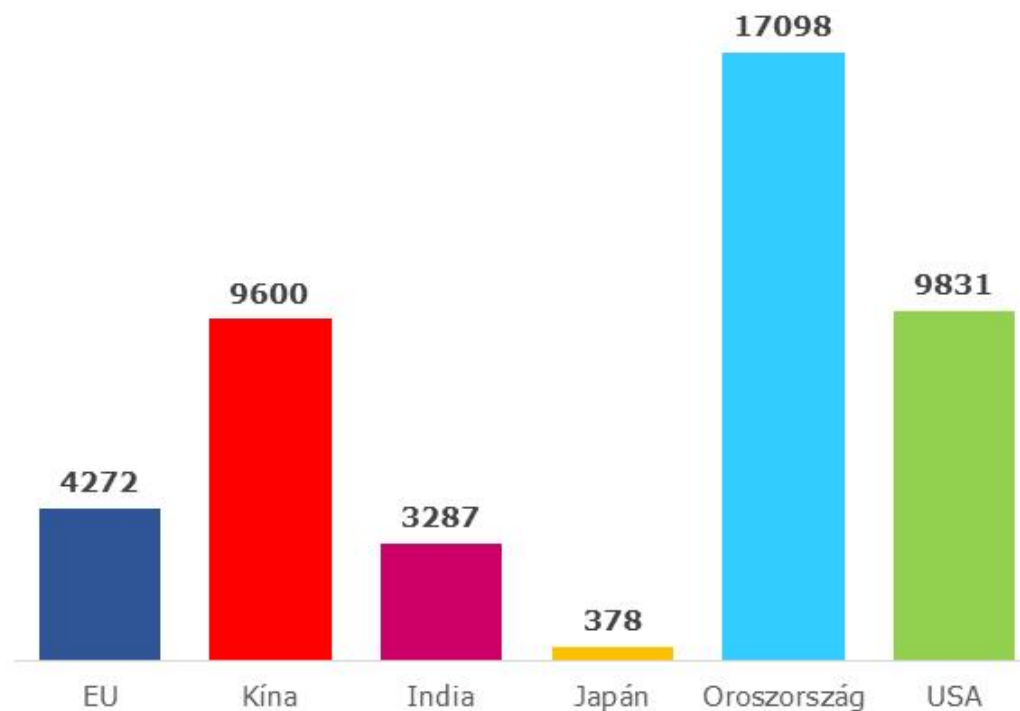
I. 4. Bevezetés: az EU ma

az EU és a nagyvilág – terület

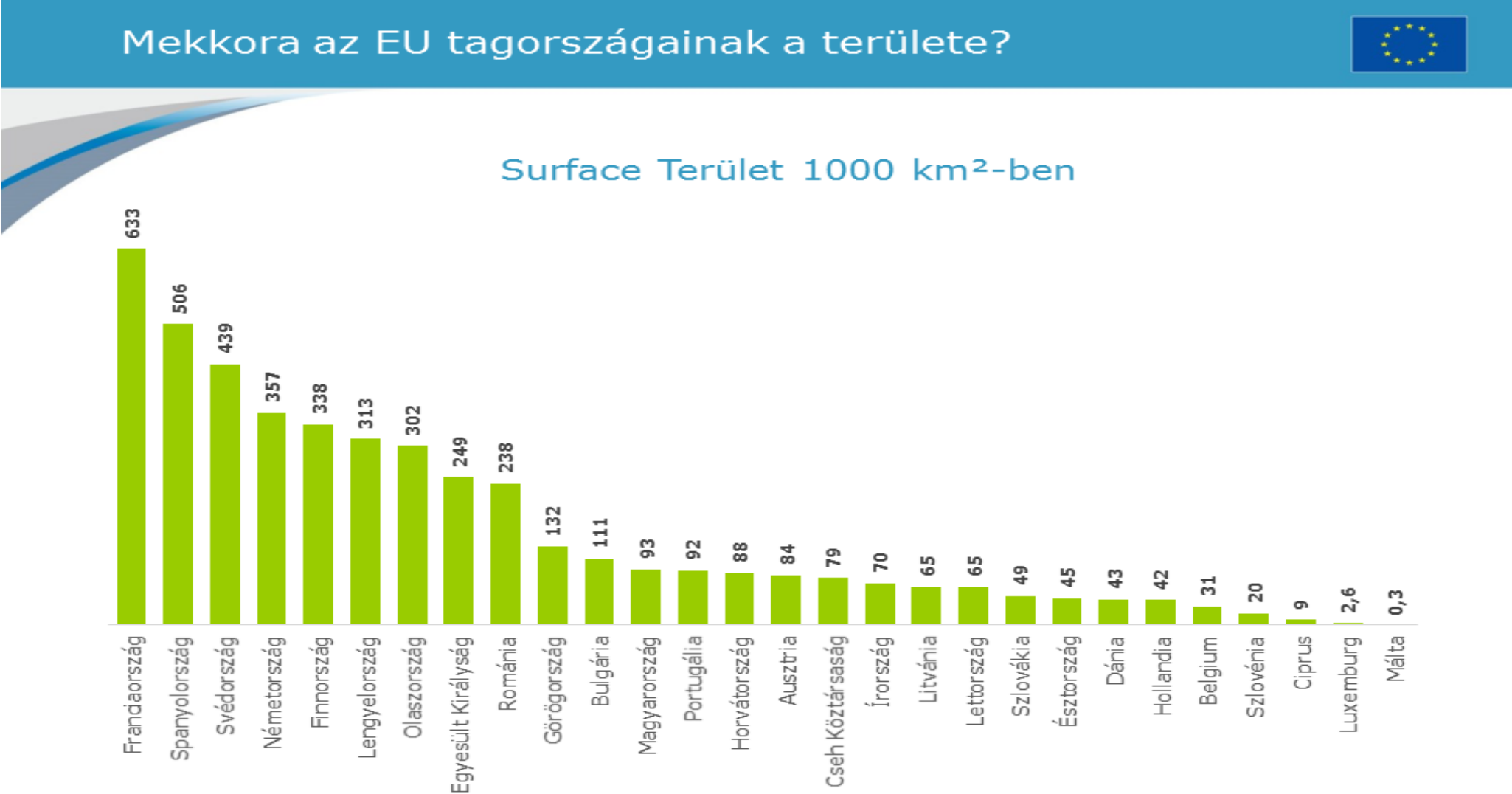
Az EU és a világ többi része területének összehasonlítása

Terület, 1000 km²-ben

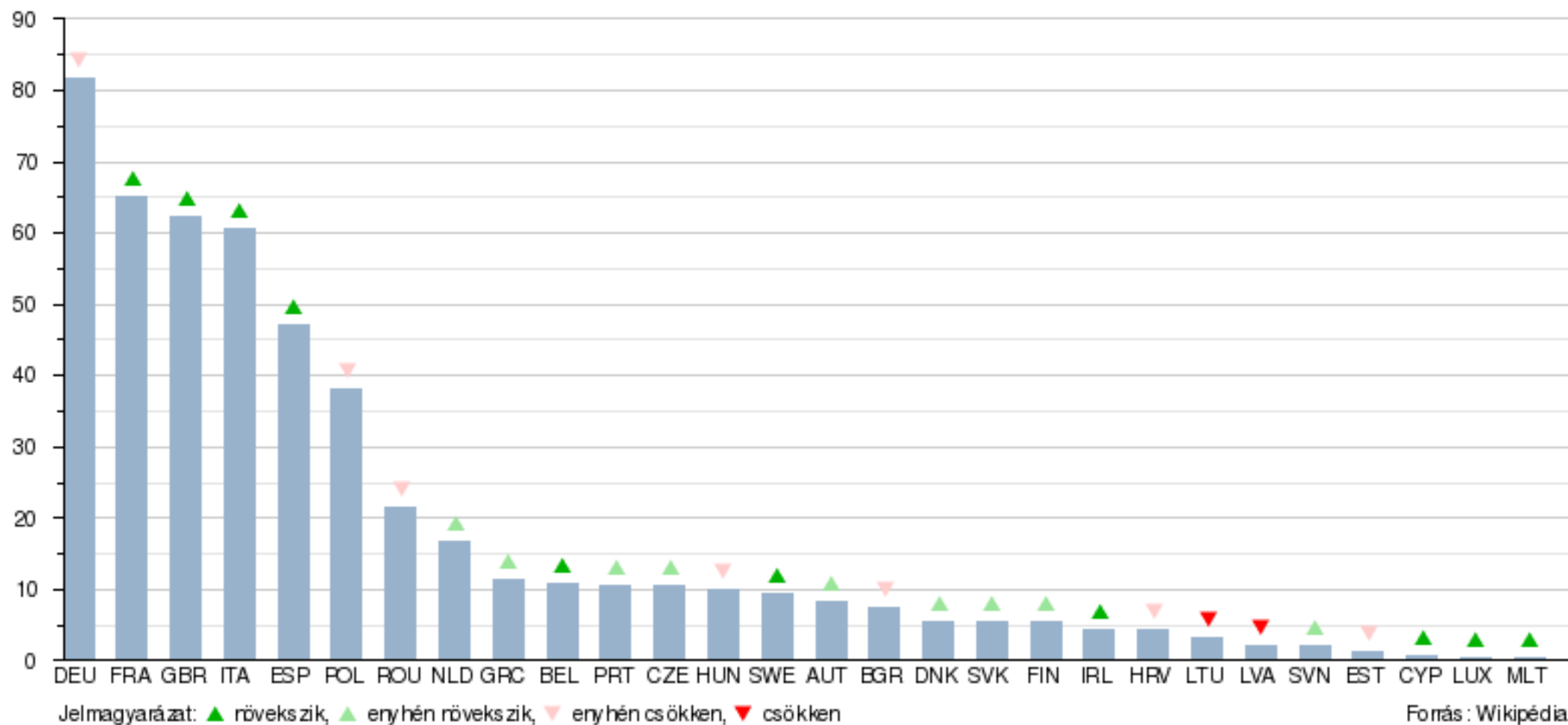

I. 5. Bevezetés: az EU ma

I. 6. Bevezetés: az EU ma

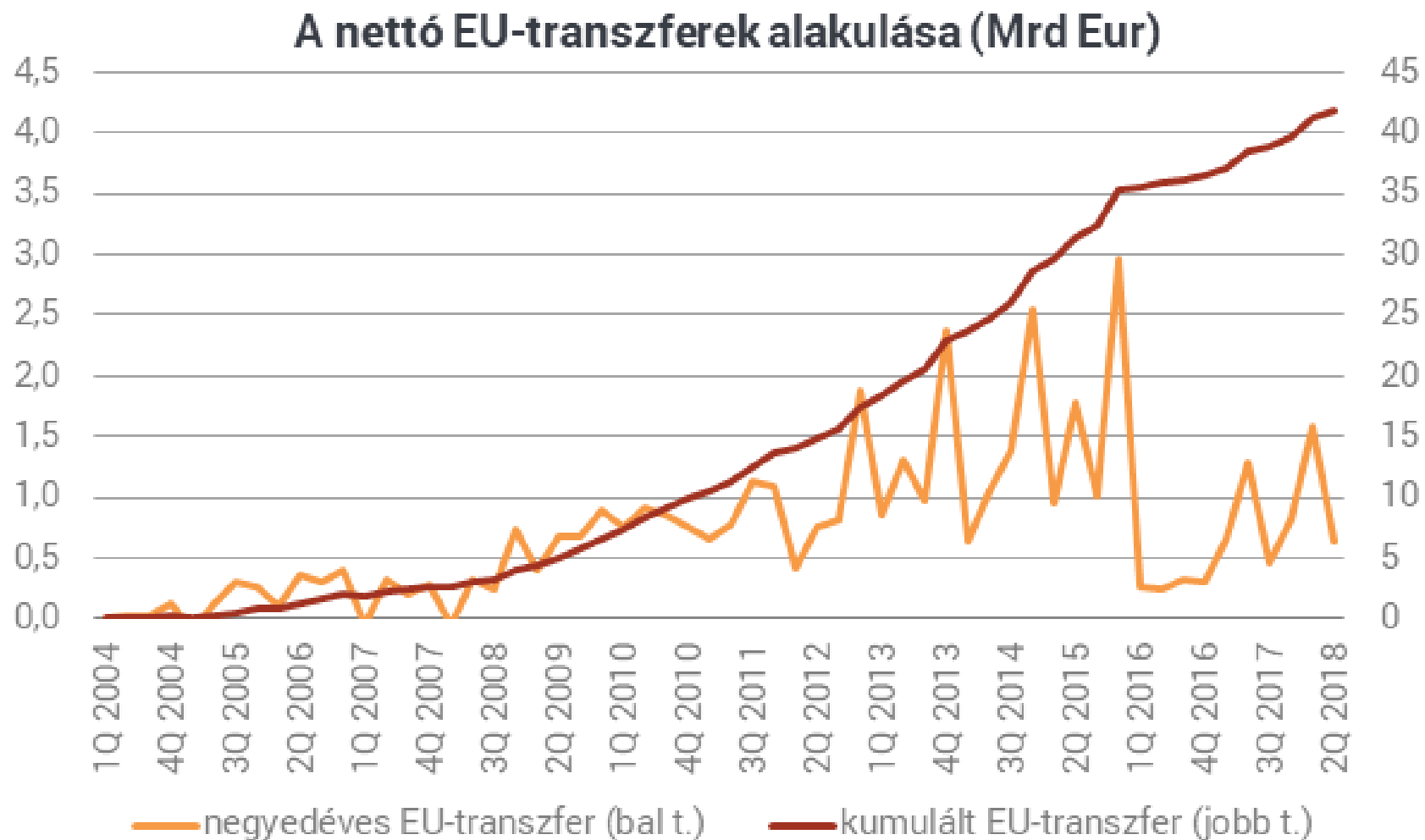
Az Európai Unió tagállamainak népessége (millió fő, 2011)

az EU jelképei

I. 8. Bevezetés: az EU ma

Forrás: MNB fizetési mérleg statisztikák, Portfolio

II. 1. Az EU története: az integráció mint gazdasági és jogi folyamat

- az integráció kérdése a II. világháború után
 - meghatározó személyiségek
 - a kezdetek
- az EGK-tól az EU-ig
 - a Római Szerződés
 - az EGK kibővülése
 - déli bővítés – Egységes Európai Okmány
- az integráció elmélyülése és az Unió bővítése
 - az Amszterdami és a Nizzai Szerződés
 - a Lisszaboni Szerződés
- a magyar csatlakozás

II. 2. Az EU története: az integráció mint gazdasági és jogi folyamat

■ meghatározó személyiségek

- Winston Churchill (1874–1965)
- Conrad Adenauer (1876–1967)
- Alcide De Gasperi (1881–1954)
- Robert Schuman (1886–1963)
- Jean Monnet (1888–1979)

II. 3. Az EU története: az integráció mint gazdasági és jogi folyamat

■ a kezdetek

- a II. világháború után kialakuló új világrend: két „nem európai”, egymással szemben álló nagyhatalom (a Szovjetunió és az USA) válik a világpolitika meghatározó tényezőjévé
- Kelet- és Közép-Európa szovjetizálása, „vasfüggöny”
- Nyugat-Európának is egyesülnie kell ahhoz, hogy világpolitikai szerepét, biztonságát megőrizhesse
- Churchill, 1946: az Európai Egyesült Államok víziója
- > az integráció igényének politikai, eszmei igazolása
- intézményi kereteket öltő integrációs és együttműködési törekvések:
 - Benelux Unió: 1948: az első integrációs tömörülés
 - OEEC: 1948: az európai újjáépítés szervezete (1960-tól OECD)
 - NATO: 1949: politikai, katonai, védelmi szövetség > az európai védelempolitika összekapcsolása az USA érdekeivel, katonai erejével

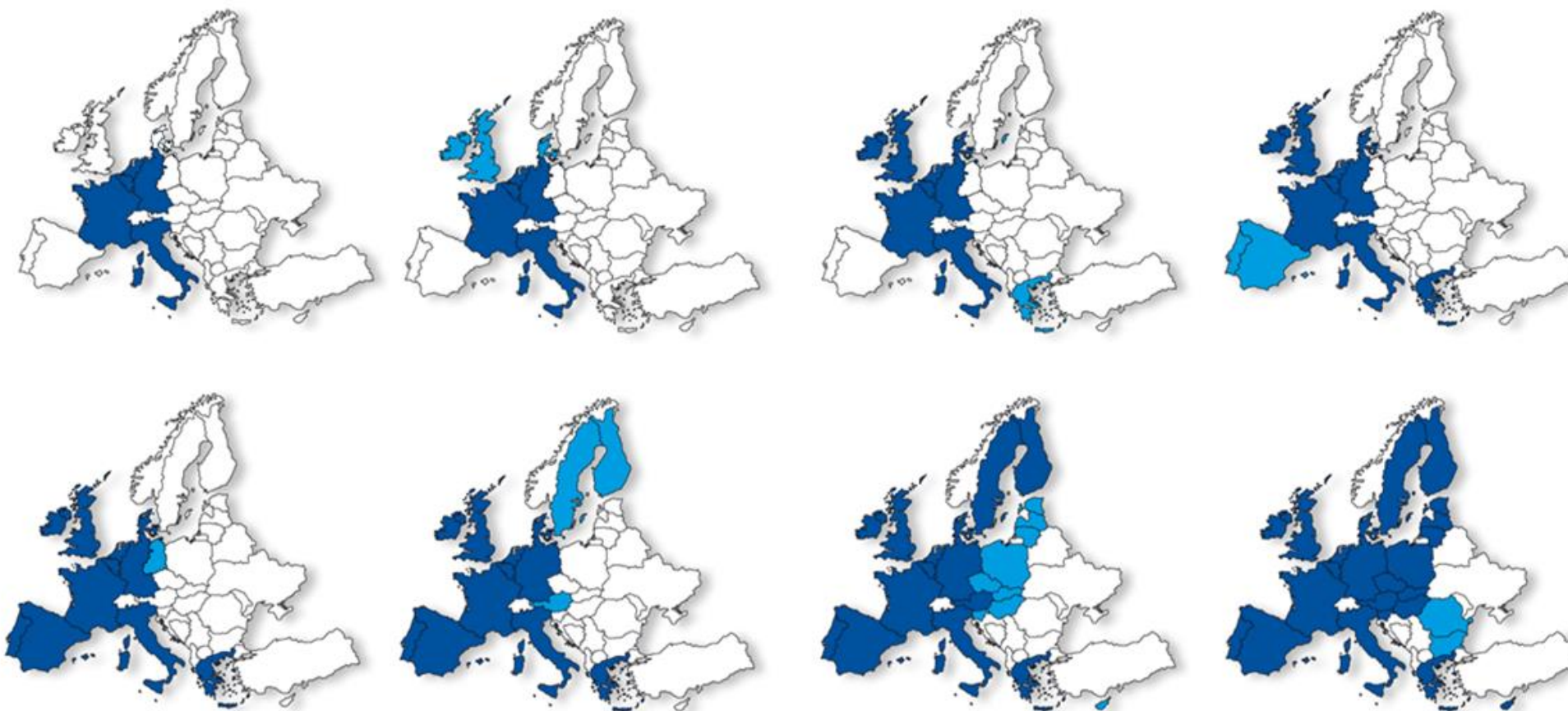
II. 4. Az EU története: az integráció mint gazdasági és jogi folyamat

az EGK-tól az EU-ig

- 1957. márc. 25.: Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, NSZK, Olaszország Rómában aláírják
 - az EURATOM (Európai Atomenergia Közösség)
 - az EGK-t alapító szerződést
 - > 1958.I.1-én lépett hatályba
- a Szerződésben megjelenő **fő célkitűzések**:
 - vámok, mennyiségi korlátozások és az ezekkel azonos hatású intézkedések megszüntetése
 - vámunió
 - közös kereskedelempolitika folytatása a kívülállókkal szemben
 - az áruk, szolgáltatások, tőke, munkaerő szabad áramlásának biztosítása (közös piac) > a 12 éves időszak végére
 - közös mezőgazdaság, közlekedési és versenypolitika
 - jogharmonizáció
 - a közös hatáskörbe utalt ügyek intézését közös intézményekre bízta
- az integráció gazdasági **hatásai**:
 - a vámok lebontása dinamizálta a tagállamok közti árucserét
 - a termelés, a beruházások és a fogyasztások növekedett
 - a mezőgazdaság helyzete stabilizálódott, biztosítottá vált az ellátás

II. 5. Az EU története: az integráció mint gazdasági és jogi folyamat

bővítés: hat országról 28 országra

II. 6. Az EU története: az integráció mint gazdasági és jogi folyamat

az EGK kibővülése

■ 1970: megkezdődnek a csatlakozási tárgyalások az Egyesült Királysággal, Dániával, Írországgal, Norvégiával > 1973. jan. 1-el (Norvégia kivételével) tagok lettek

a bővülés hatásai:

- az EK gazdasági súlya megnő a világgazdaságban, a belső integráció azonban lelassul
- gazdasági nehézségek: a valutaárfolyam-változások veszélybe sodorhatják a vámunió előnyeit, a Bretton Woods-i nemzetközi pénzrendszer vége (valutaárfolyamok lebegtetése), olajválság
- ellentétek a tagállami érdekek között: euroszkepticizmus

II. 7. Az EU története: az integráció mint gazdasági és jogi folyamat

- déli bővítés: 1981: Görögország, 1986: Portugália, Spanyolország
 - az EGK homogén szervezetből sokszínű, különböző adottságú régiókat magába foglaló, kiterjedt integrációs tömb lett > 350 milliós piac
 - mindhárom újonnan csatlakozó ország gazdasága jóval fejlettebb volt a közösségi átlagnál > 1985: három milliárd ECU az integrált mediterrán programra
- 1985: Delors, a Bizottság új elnöke programot ad a közösség számára
- a konkrét program lefektetése: a Bizottság Fehér könyve
 - az egységes piac megvalósulásának terve 1992-ig
 - a korlátok azonosítása, felszámolása
 - 300 konkrét jogalkotási feladat meghatározása
- > az Egységes Európai Okmány (Single European Act)

II. 8. Az EU története: az integráció mint gazdasági és jogi folyamat

■ a Maastrichti Szerződés

- 1992: a Maastrichti Szerződés aláírása
- gazdasági és monetáris unió
- 1999-ig közös valuta bevezetése
- közös kül- és biztonságpolitika
- bel- és igazságügyi együttműködés
- uniós állampolgárság, személyek szabad mozgásának teljes körű megteremtése
- a Parlament súlyának növelése, a Közösség és a tagállamok hatásköreinek tisztázása
- új területekre terjesztette ki az integrációt (közlekedés, környezetvédelem, kutatás-fejlesztés, kultúra)
- összességében: alapvető változások az integráció jellegében

■ a „három pilléres szerkezet”:

- I. az Európai Közösségek (az EGK ill. a monetáris unió célkitűzéseiből adódó feladatok > mindenben a többségi döntéshozatal érvényesül)
- II-III. az új, kormányközi alapon szerveződött kül- és biztonságpolitika, bel- és igazságügyi együttműködés
- > az EU nem önálló jogalany, a közösségeket nem szünteti meg

II. 9. Az EU története: az integráció mint gazdasági és jogi folyamat

■ az Amszterdami és a Nizzai Szerződés

- 1997. október 2: az **Amszterdami Szerződés** aláírása, ratifikációja, hatályba lépés: 1999. május 1.
 - az Uniót és közösségeket alapító szerződések áttekinthetőbbé tétele, újraserkesztése (új számozás)
 - az intézményi átalakulás vonatkozásában kudarc, a nagy horderejű, kompromisszumokat igénylő kérdésekről elhalasztják a döntést
- 2000. december: **Nizzai Szerződés** tárgyalásának megkezdése (elf.: 2001. febr.26)
 - az „amszterdami maradék”
 - nem kívánt újabb területeket bevonni az integrációba, illetve újabb uniós hatásköröket teremteni
> célja az EU a nagyarányú bővítését követően is fenntartható működés érdekében a meglévő hatáskörökkel kapcsolatos döntéshozatal megkönnyítése volt
 - a 27 tagú EU vonatkozásában rögzített szervezeti, döntéshozatali kérdéseket
 - a Parlament döntési befolyásának növelése
 - legfőbb jelentősége: lehetővé tette a keleti bővítést

II. 10. Az EU története: az integráció mint gazdasági és jogi folyamat

■ a **Lisszaboni Szerződés**: aláírása: 2007. december 13., fontosabb újításai:

- rögzíti az EU célját és legfontosabb értékeit, köztük az emberi méltóság, a szabadság, a demokrácia, a jogállamiság, az egyenlő esélyek és az emberi jogok, köztük a kisebbségekhez tartozók jogai védelmének az elvét.
- egységes jogi személyiséget teremt az Unió számára
- jogilag kötelező szövegnek ismeri el az Alapvető Jogok Chartáját
- tisztázza, hogy az EU csak olyan területeken illetékes, amelyekben a tagok kifejezetten ráruházták a szükséges hatáskört
- különbséget tesz kizárólagosan közösségi, illetve a tagállamokkal közösen gyakorolt hatáskörök között
- a Bizottság összetételénél alapelv marad, hogy minden ország egy-egy biztost állíthat.
- az Európai Parlament tagjainak száma a jövőben nem haladhatja meg a 751 főt. Az egyes tagországok európai parlamenti képviselőjét minimum 6, maximum 96 fő látja majd el

II. 11. Az EU története: az integráció mint gazdasági és jogi folyamat

■ a magyar csatlakozás

1998: a csatlakozási **tárgyalások megkezdése**

- menetét alapvetően a Luxemburgi Stratégia (1997. december) határozta meg
 - új alapokra helyezte az EU és a tagjelölt országok viszonyát
 - deklarált célja hogy minden tagjelölt az EU teljes jogú tagjává váljon
 - ezt megelőzően azonban a közösségi joganyag lehető legnagyobb részét alkalmazza
- Csatlakozási Partnerség > egyéni felkészülési programok a tagjelölt országok számára (része a Közös Vívmányok Nemzeti Átvételének Programja)
- csatlakozási fejezetek meghatározása
- előcsatlakozási segélyek (1999-től új rendszerben) > PHARE, ill. különleges támogatási alapok
- 2000-ben a Nizza Szerződés előkészítése miatt a csatlakozási folyamat kérdései háttérbe szorulnak, döntő áttörést a Nizzai Csúcs (2000. december 7-11.) hozott

a bővítési **folyamat felgyorsítása:**

- 2001 végéig az igazán nehéz fejezetek (személyek és tőke szabad mozgása, környezetvédelem) lezárásra kerültek
- Göteborgi csúcs (2001. június 15-16): a tagállamok deklarálják, hogy a legfelkészültebb tagjelöltekkel 2002. végéig lezárják a csatlakozási tárgyalásokat > ezek az államok a 2004-es EP-választásokon már tagként vehetnek részt

2004. május 1: Magyarország az EU tagjává válik

II. 12. Az EU története: az integráció mint gazdasági és jogi folyamat

az EU története, összegezve

- 1952
az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó szerződés
- 1957
Római Szerződések:
 - az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződés
 - az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés
- 1987
Egységes Európai Okmány: az egységes piac
- 1993
Maastrichti Szerződés: Szerződés az Európai Unióról
- 1999
Amszterdami Szerződés
- 2003
Nizzai Szerződés
- 2009
Lisszaboni Szerződés

II. 13. Az EU története: az integráció mint gazdasági és jogi folyamat

Brexit

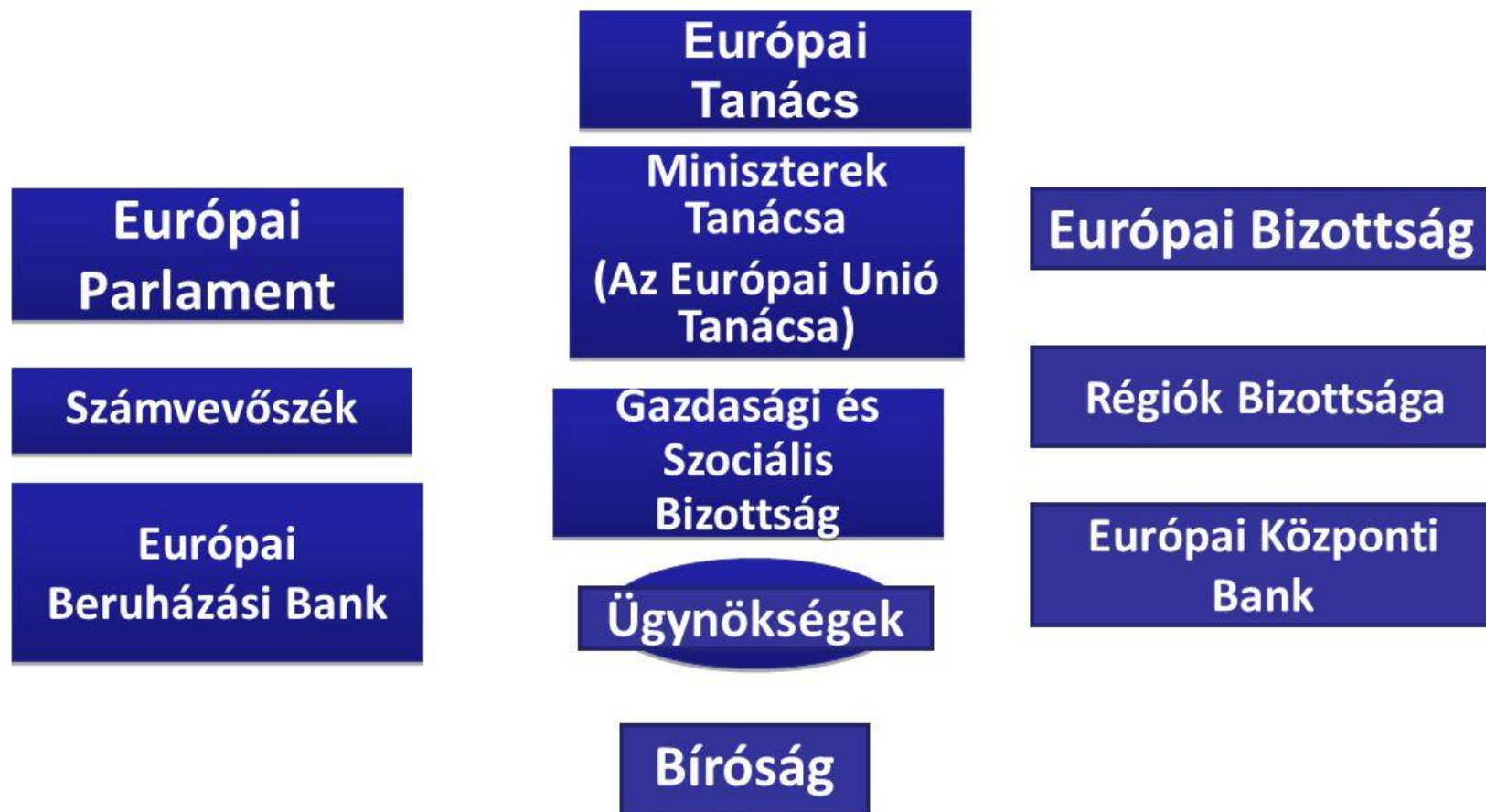
2016. június 23-án véleménynyilvánító népszavazást tartottak az Egyesült Királyság és Gibraltár területén az ország európai uniós (EU) tagságáról. A szavazók 51,9 százaléka az Unióból való kilépésre szavazott

következmények

- az EU-tagság megszűnése: megállapodással (2020. január 31.)
- a brit politikai rendszer összeomlása
- a brit állam fenyegető fölbomlása

III. 1. Az EU intézményei

Az EU intézményei

III. 2. Az EU intézményei

az **intézményrendszer** áttekintése: a **fő szervek**:

- **Tanács**: kormányközi alapon működik; a legfőbb törvényhozó és jogalkotó szerv
- **Bizottság**: javaslattevő, döntés-előkészítő, jogkezdemenyező, (csekély mértékben)
- **Parlament**: társdöntéshozó, társjogalkotó, konzultatív és ellenőrző testület
- **Bíróság**: ügyel a közösségi jog alkalmazására, betartására, érvényesülésére
- **Számvevőszék**: az EU pénzügyeit ellenőrzi

- egyéb intézmények: létrehozásuktól rendelkeznek
 - az Unió működését szabályoz alapszerződések
 - az EU valamely belső normája (ügynökségek/agencies)

III. 3. Az EU intézményei

Miniszterek Tanácsa / Európai Unió Tanácsa

■ fogalma:

- az EU változó összetételben üléselő, elsődleges, de nem kizárólagos, kormányközi alapon működő döntéshozó és jogalkotó szerve
- megjelölésére az Európai Unió Tanácsa elnevezést is használják (a Council of the European Union tükörfordításaként)

■ tagjai:

- a tagállamok kormányainak képviselői (általában az adott témákért felelős miniszterek) > felelősséggel tartozik saját parlamentjének és az adott ország polgárainak
- a tárgyalta témától függően kilenc különböző összetételben (konfiguráció) üléselő

III. 4. Az EU intézményei

■ feladatai:

- jogalkotás
- a tagállamok gazdaságpolitikájának összehangolása
- nemzetközi egyezmények létrehozása az EU és egy vagy több nemzetközi szervezet között
- az EU költségvetésének jóváhagyása közösen az Európai Parlamenttel; ha a két intézmény nem egyezik meg
- az EU Közös Kül- és Biztonságpolitikájának (KKBP) kialakítása az Európai Tanács iránymutatásai alapján
- az együttműködés összehangolása büntetőügyekben a nemzeti bíróságok és rendőrségek között

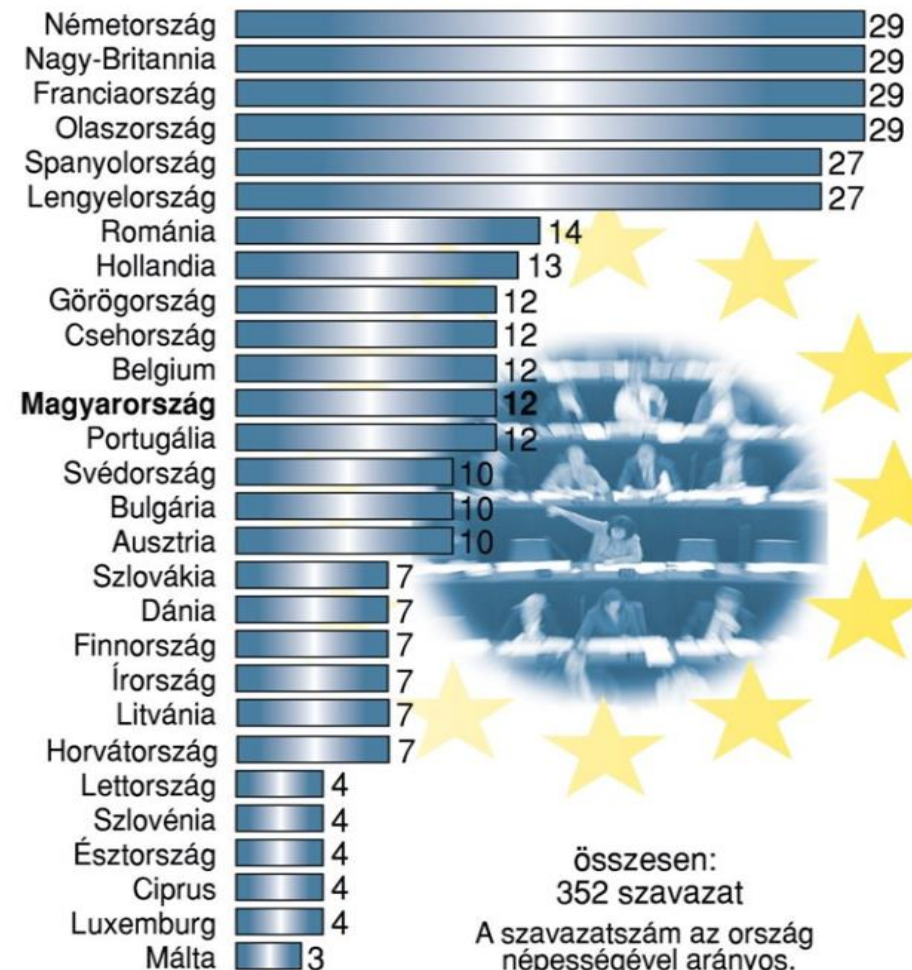
III. 5. Az EU intézményei

A szavazatok megoszlása országonként
Döntéseit a Tanács szavazás útján
hozza; minél több lakosa van egy
tagországnak, annál több szavazattal
rendelkezik a Tanácsban - a szavazatok
súlyozása azonban a kevésbé népes
országoknak kedvez.

2013. július 1-jétől kezdődően a
maximális 352 szavazatból legalább
15 tagállam legalább 260 szavazata
szükséges a jogszabályok minősített
többséggel történő elfogadásához.
Horvátország 7 szavazattal
rendelkezik (csakúgy, mint Dánia,
Írország, Litvánia, Szlovákia és
Finnország).

Az EU-tagállamok szavazati aránya a Miniszterek Tanácsában

(a nizzai csúcs határozata alapján)

III. 6. Az EU intézményei

■ a soros elnök: a Tanács elnöki tisztének betöltője

■ félévente felváltva tölti be egy-egy tagállam

■ összehívja a Tanácsot

■ elnököl a Miniszterek Tanácsában és az egyéb tanácsokhoz kötődő szervezetekben

hat hónapig az adott tagállam felelős a törvényhozási és politikai döntések előkészítéséért, a tagállamok közötti megállapodások tető alá hozataláért

2011. január-június: a soros elnök Magyarország volt

III. 7. Az EU intézményei

az Európai Tanács

- European Council: az EU állam- és kormányfőinek testülete: AZ UNIÓ CSÚCSSZERVE: intézményileg NEM A TANÁCS RÉSZE
- hivatalos státuszt 1992-ben kapott, 2009-ben pedig az Unió hét hivatalos intézményének egyikévé vált
- az Európai Tanács fóruma
 - eredetileg nem jelent meg a Közösségek alapítószerződéseiben.
 - az állam- és kormányfők már korábban is létező találkozóit az 1974 decemberében megtartott párizsi csúcsértekezlet után váltak rendszeressé.
 - a Maastrichti Szerződés hivatalosan is rendelkezett az Európai Tanács működéséről, ugyanakkor a Szerződés nem definiálta önálló intézményként
 - erre a Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-i életbelépéséig kellett várni, melynek értelmében az Európai Tanács teljesen európai uniós intézménnyé vált

III. 8. Az EU intézményei

az **Európai Tanács csúcstalálkozója**: az uniós tagországok állam- és kormányfőinek csúcstalálkozója

évente legalább négy alkalommal megrendezik
résztevői meghatározzák az EU által követendő általános
szakpolitikai irányvonalakat, elnöke: Charles Michel (belga)

III. 9. Az EU intézményei

■ feladata

- stratégiai döntések meghozatala, kompromisszumcsomagok, valamint általános politikai elvek elfogadása
- dönt az Európai Uniót érintő legfontosabb kérdésekben, meghatározza a szervezet külpolitikai irányvonalát és ezzel együtt a bővítési politikát is
- az EU politikai napirendjének meghatározásában jelentős szerepe van, de nincs hatásköre jogszabályok elfogadására

■ szerepe kettős

- egyrészt az EU általános szakpolitikai irányvonalainak és prioritásainak a meghatározása,
- másrészt pedig olyan bonyolult vagy kényes ügyek megvitatása, amelyeket a kormányközi együttműködés alacsonyabb szintjén nem lehet megoldani

III. 10. Az EU intézményei

■ az Európai Tanács elnöke

a Lisszaboni Szerződés hatása az Európai Tanács működésére: a Lisszaboni Szerződés létrehozta az Európai Tanács elnökének állandó tisztségét.

■ betöltőjét az Európai Tanács tagjai minősített többséggel két és fél éves, egyszer meghosszabbítható mandátummal választják.

■ a pozíciót jelenleg a lengyel Donald Tusk tölti be.

■ az új funkció nagyobb folytonosságot és stabilitást kölcsönöz az Európai Unió intézményeiben folyó munkának.

■ az Európai Tanács elnöke

■ nem az unió elnöke, feladata, hogy az EU állam- és kormányfők munkáját megkönnyítse

■ elnököl az Európai Tanács ülésein, előkészíti az Európai Tanács folyamatos alapokra helyezett munkáját, és képviseli az EU-t a nemzetközi szintér legmagasabb szintjén.

■ folyó ügyekben érdemi hatással bíró döntési hatásköre nem lesz, tisztje az állam- és kormányfői testület munkájának a menedzselése, az ülések elnöklése, az elfogadott álláspontok csúcs-szintű képviselete

■ az Európai Bizottság

uniós tagországokként egy, összesen 27 független tag: a közös érdekek képviselője

- végrehajtó szerv
- képviseli az EU-t a nemzetközi szinten
- jogszabályjavaslatokat fogalmaz meg
- a szerződések őre

III. 12. Az EU intézményei

az **Európai Bizottság** (European Commission)

- az EU mindennapi munkáját végző
- döntés-előkészítő, javaslattevő szerve, mely
- ellenőrző, képviseleti, döntéshozó és végrehajtó feladatokat is ellát
- felelős a Parlament és a Tanács döntéseinek végrehajtásáért
- > szupranacionális szervezet: nem a tagállamokat, hanem az Unió egészét szolgálja

- kormányyszerűen működő intézmény:
 - élén politikai testület (Biztosok Kollégiuma) áll
 - tagjai között a feladatok szakterületenként megosztottak
 - a szakterületekhez saját hivatali apparátus tartozik
 - informálisan a Bizottság tagjait biztosoknak hívják
 - bár hazájukban mindannyian politikai szerepet töltöttek be miniszterek voltak
 - a Bizottság tagjaiként az Unió egésze érdekében kell cselekedniük, s nem fogadhatnak el utasításokat nemzeti kormányaiktól
- de: nem kormány: döntéshozó és végrehajtó hatáskörökkel csak korlátozottan rendelkezik

III. 13. Az EU intézményei

■ a Bizottság kinevezése (5 évente):

- a Tanács (az állam- és kormányfők szintjén) nem egyhangúlag, hanem minősített többséggel jelöli az elnököt
- a jelölést a Parlamentnek jóvá kell hagynia
- a Tanács (minősített többséggel, az elnökkel egyetértésben) jelöli a Bizottság tagjait
- az EP jóváhagyja a testület egészét
- a Tanács minősített többséggel nevezi ki az új Bizottságot
- a tagok függetlenek a nemzeti kormányoktól és a Tanácstól: A TANÁCS NEM OSZLATHATJA FEL, TAGOT NEM VÁLTHAT LE

■ a Bizottság feladatai:

- javaslataival elindítja az uniós jogszabályalkotást
- felügyeli és végrehajtja az EU politikáit és a költségvetést
- őrködik az európai jog betartása felett (az Európai Bírósággal együtt)
- nemzetközi szinten képviseli az Európai Uniót

III. 14. Az EU intézményei

- a **Bizottság elnöke**: eldönti, melyik biztos mely területért felelős, ha szükséges, átalakítja a testületet hivatali ideje alatt, a testületet jóváhagyásával követelheti egy biztos lemondását is
- a **Bizottság tagjai**
 - a 27 tagú biztosok testülete:
 - hetente egyszer ülésezik, általában szerdán, Brüsszelben
 - az ülésen minden területet az azért felelős biztos ismerteti, majd a testület együttesen dönt róla
- 27 biztos > **elnök**:
 - 2019-től: Ursula von der Leyen (német)

III. 15. Az EU intézményei

a Lisszaboni Szerződés létrehozta az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének posztját, amelynek betöltője elnököli a külügyminiszteri tanács üléseit, és egy személyben az Európai Bizottság külkapcsolatokért felelős alelnöke

- az Unió **kül- és biztonságpolitikai főképviselője**: Joseph Borrell (spanyol)
- kettős felelősségi köre van: elnököl a Külügyek Tanácsa ülésein + az Európai Bizottság alelnöke
- irányítja a közös kül- és biztonságpolitikát
- vezeti az Európai Külügyi Szolgálatot

III. 16. Az EU intézményei

■ az Európai Parlament

■ fogalma:

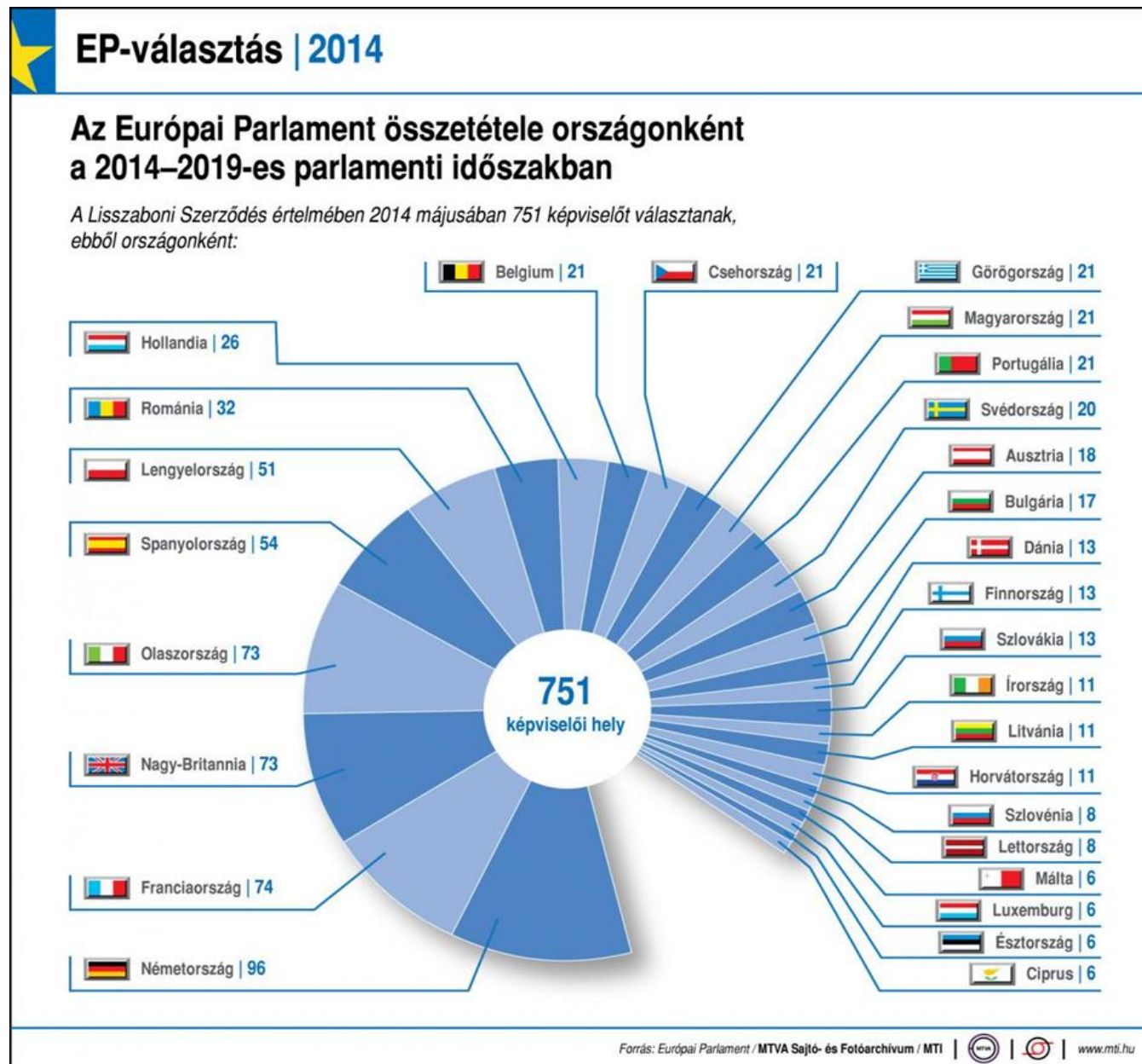
- az Unió állampolgárai által közvetlenül választott képviselőtestület
- fő feladata, hogy az Unió állampolgárainak érdekeit képviselje a közösségi döntéshozatalban

■ jogkörei:

- a közösségi döntéshozatal nagy részében a Tanáccsal közösen hoz döntést, jogszabályt (TÁRSDÖNTÉSHOZÓ/JOGALKOTÓ) > a tény, hogy közvetlenül választják, garantálja az európai törvények demokratikus legitimációját
- demokratikus felügyeletet gyakorol az EU intézményei, ill. a Bizottság fölött
> jóváhagyja az Európa Bizottság kinevezését, felügyeli a testület munkáját, beszámoltat
- a Tanáccsal közösen fogadja el az EU költségvetését

III. 17. Az EU intézményei

az Európai Parlament összetétele országoként

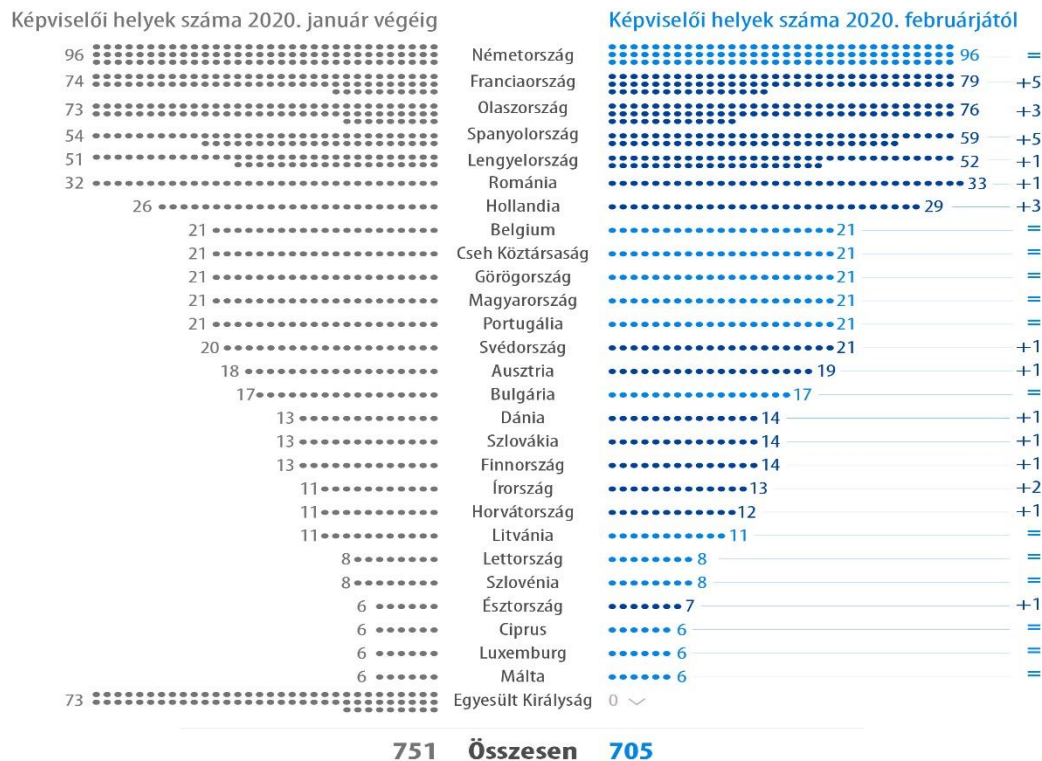

III. 18. Az EU intézményei

az Európai Parlament összetétele országoként

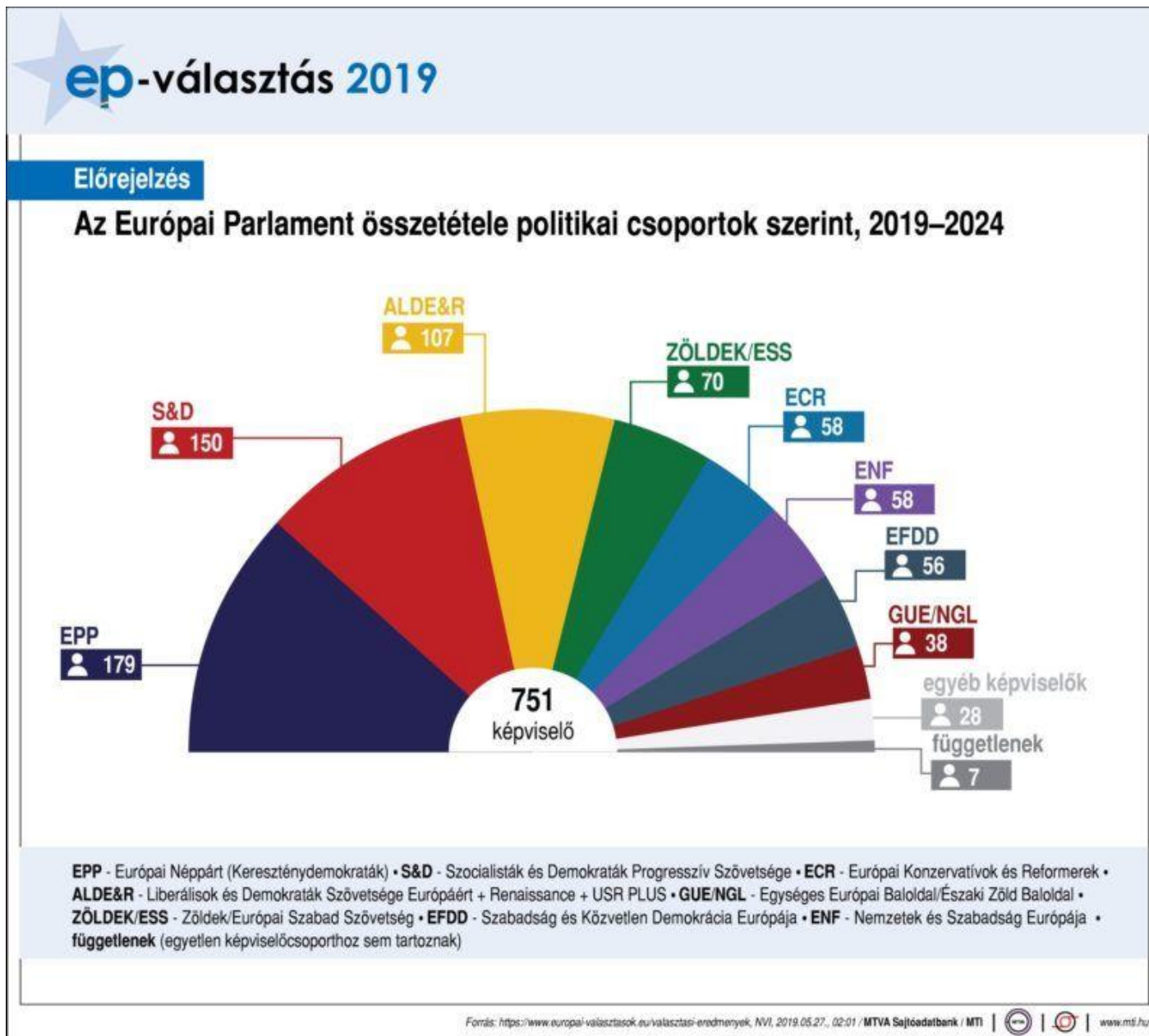
Képviselői helyek az Európai Parlamentben

Az országokénti európai parlamenti képviselők számát módosították,
miután az Egyesült Királyság 2020. január végén kilépett az EU-ból.

III. 19. Az EU intézményei

az Európai Parlament
összetétele frakciónként,
2019-

III. 20. Az EU intézményei

A választások eredménye mandátumszámok alapján

magyar
eredmények

	2004	2009	2014	2019
Fidesz-KDNP	12	14	12	13
JOBBIK	-	3	3	1
MSZP	9	4	2	1
DK	-	-	2	4
Együtt-PM	-	-	1	-
LMP	-	-	1	-
MDF	1	1	-	-
SZDSZ	2	-	-	-
Momentum	-	-	-	2

Forrás: NVI, Portfolio

III. 21. Az EU intézményei

- az Európai Parlament **választása, politikai összetétele**

- a képviselőket 5 évre, közvetlenül választják
- a bekerülő nemzeti pártok képviselői a hasonló értékeket valló európai pártokkal együtt alkotnak frakciót (political groups)
- két nagy párt
 - néppárt
 - szocialisták

- a Parlament **két szinten** végzi a munkáját:

- plenáris ülés **előkészítése**
 - a képviselők végzik a különböző parlamenti bizottságokban, amelyek az EU tevékenységeinek egyes területeire szakosodnak
 - a vitaindítványt ugyancsak a politikai csoportok tárgyalják meg
- maga a **plenáris ülés**

a Parlament (a 2019-es EU-parlamenti választás után megválasztott) elnöke, David-Maria Sassoli (olasz)

III. 23. Az EU intézményei

- az Európai **jogszabályok elfogadása**: a döntéshozatal különböző formáiból alapvetően három főbb eljárást érdemes kiemelni:
 - véleményezési (konzultációs) eljárás
 - hozzájárulási eljárás
 - együttdöntési eljárás
- **demokratikus felügyelet**: a Parlament demokratikus felügyeletet gyakorol az Európai intézmények felett
 - hivatali ideje alatt a Bizottság politikai felelősséggel tartozik a Parlamentnek, mely „bizalmatlansági indítványt” kezdeményezhet, melyben arra kéri a Bizottságot, hogy az testületileg mondjon le
 - a Tanács munkáját is felügyeli: a parlamenti képviselők rendszeresen kérdéseket intéznek a Tanácshoz, illetve a Tanács elnöke részt vesz az EP plenáris ülésein és legfontosabb vitáiban.
 - demokratikus ellenőrzést gyakorol az állampolgároktól érkező petíciók vizsgálatával, illetve vizsgálóbizottságok felállításával
 - a Parlament valamennyi uniós csúcstalálkozóhoz (az Európai Tanács valamennyi ülése) hozzájárul gondolataival. A csúcsértekezletek megnyitásakor a Parlament elnökét felkérlik, hogy ismertesse a Parlament nézeteit és kételyeit az aktuális kérdésekről, valamint az Európai Tanács napirendjén szereplő pontokról.
- **költségvetési hatalom**: az Unió éves költségvetéséről a Tanács és az Európai Parlament közösen dönt

III. 24. Az EU intézményei

■ az Európai Unió jogalkotása

Polgárok, érdekcsoportok, szakértők:
megbeszélések, konzultációk

Európai Bizottság: hivatalos javaslat

Európai Parlament és a Miniszterek Tanácsa: közös döntés

Országos vagy helyi hatóságok: végrehajtás

Európai Bizottság és Európai Bíróság:
a végrehajtás nyomon követése

■ Európai Bíróság

- uniós tagországokként egy, összesen 28 bíró
- ítélik az uniós jog értelmezésével kapcsolatos ügyekben
- gondoskodik az uniós jogszabályok egységes alkalmazásáról az EU egész területén

III. 26. Az EU intézményei

■ feladatok:

■ a közösségi jog értelmezése

- egységes értelmezés és alkalmazás biztosítása minden tagállamban
- felügyeli a közösségi jog betartását
- ellenőrzi és biztosítja, hogy az intézmények a Szerződésekben lefektetett hatásköreik szerint járjanak el

■ a közösségi és a nemzeti jog viszonyának tisztázása: a tagállamok vagy a Közösség által megkötni szándékozott nemzetközi egyezmények, szerződések előzetes véleményezése azok a közösségi joghoz való viszonyáról

■ a következő **eljárástípusokban** hoz ítéletet:

- előzetes döntéshozatal iránti kereset
- tagállami mulasztás megállapítása iránti kereset
- megsemmisítés iránti kereset
- intézményi mulasztás megállapítása iránti kereset

III. 27. Az EU intézményei

■ tagjai:

- a Bíróság tagállamonként egy-egy bíróból áll; munkáját főtanácsnokok segítik
- a Törvényszék tagállamonként legalább egy-egy bíróból áll
- a Bíróság bíráit és főtanácsnokait, valamint a Törvényszék bíráit
- az Unió olyan személyiségei közül választják ki
 - akiknek függetlenségéhez nem férhet kétség, és
 - akik megfelelnek az Alkotmányban megállapított követelményeknek
- a bírákat és főtanácsnokokat a tagállamok kormányai közös megegyezéssel hatéves időtartamra nevezik ki, a távozó bírák és főtanácsnokok újra kinevezhetők

■ Európai Számvevőszék

- 27 független tag
- ellenőrzi az EU pénzgazdálkodását
- minden uniós forrásokat kezelő személyt illetve szervezetet ellenőrzésnek vethet alá

III. 29. Az EU intézményei

■ Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

- a civil társadalom érdekképviselője
- 344 tag
 - szakszervezetek, munkaadók, fogyasztók képviselője
 - új uniós jogszabályokkal és szakpolitikákkal kapcsolatos tanácsadás
 - a civil társadalom részvételének elősegítése az uniós döntéshozatali folyamatban

III. 30. Az EU intézményei

■ Régiók Bizottsága

- a helyi önkormányzatok képviselete
- 344 tag
 - városok, régiók képviselete
 - az új uniós jogszabályokkal és szakpolitikákkal kapcsolatos tanácsadás
 - a helyi önkormányzatok részvételének elősegítése az uniós döntéshozatali folyamatban

III. 31. Az EU intézményei

■ Európai Központi Bank

- az EU jegybankja, elnök: Mario Draghi
→ Christine Lagarde
- biztosítja az árak stabilitását
- felügyeli a pénzkínálatot és meghatározza a kamatlábakat
- tevékenységét kormányoktól függetlenül végzi

III. 32. Az EU intézményei

■ az EU köztisztviselői

- az Európai Bizottság kb. 23 000 köztisztviselőt és 11 000 szerződéses munkatársat foglalkoztat. Egyéb uniós intézmények kb. 10 000 alkalmazottat foglalkoztatnak
- nyílt versenyvizsgához kötött felvétel, az EU valamennyi tagországból
- jogszabályban meghatározott fizetés
- az EU igazgatási költségei uniós polgárookra lebontva fejenként mintegy évi 15 eurót tesznek ki

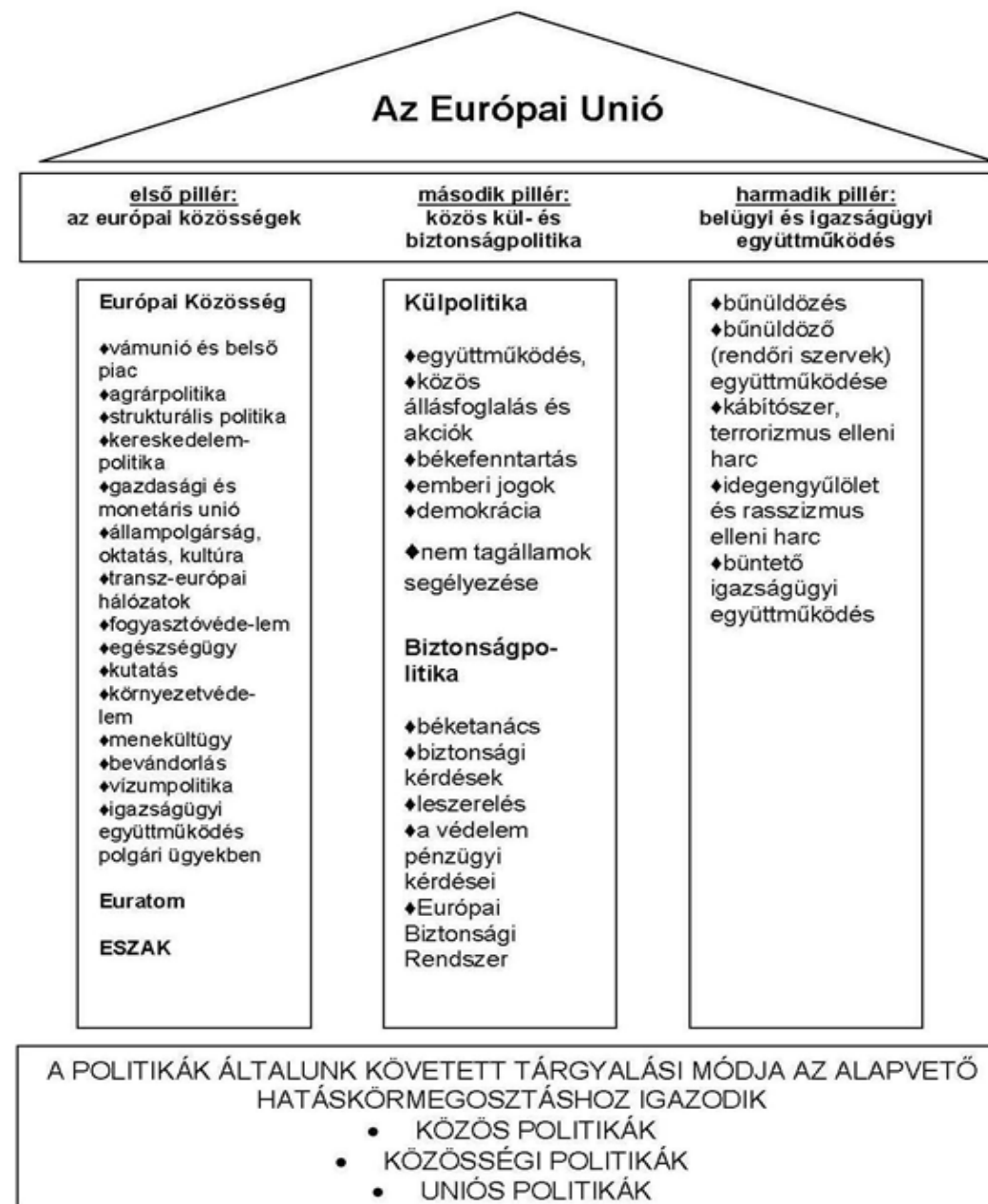
IV. 1. A hatáskörök megosztása az Európai Unióban

- a politikák alapvető elkülönítése a hatáskörmegosztás alapján:
- ahol az EU **kizárólagos hatáskörrel** rendelkezik:
közös politikák
- ahol a hatáskör a tagállamokkal megosztott:
közösségi politikák

IV. 2. A hatáskörök megosztása az Európai Uni

az Uniót létrehozó Maastrichti Szerződés kettős célja:

- a **gazdasági integráció** további mélyítése a már megszokott keretrendszeren (Európai Közösségek) belül > a tagállamok viszonylagos gazdaságpolitikai függetlenségének feladása, közös valuta bevezetése
 - a tagállamok politikai (külsőpolitikai és védelmi) önállóságának megtartása, a **politikai integráció** kormányközi alapon történő megvalósítása
- > az Unió „három pilléres” szerkezetének kialakítása

IV. 3. A hatáskörök megosztása az Európai Unióban

- a hárompilléres szerkezet megszűnése

a **Lisszaboni Szerződés**

- arra építve, hogy a politikák végeredményben három kategória köré csoportosíthatók
 - kizárólagos Uniós hatáskörök
 - a tagállamok és az Unió között megosztott hatáskörök
 - alapvetően nemzeti hatáskörben maradt kérdések
- **felszámolta a pillérrendszert**, helyette rögzítette a **hatásköröket**
 - kizárólagos hatáskörök
 - megosztott hatáskörök
 - gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák összehangolása
 - közös kül- és biztonságpolitika
 - támogató, összehangoló és kiegészítő intézkedések

IV. 4. A hatáskörök megosztása az Európai Unióban

■ kizárólagos hatáskör

- ha egy meghatározott területen a Szerződések kizárólagos hatáskört ruháznak az Unióra
 - e területen kizárólag az Unió alkothat és fogadhat el kötelező erejű jogi aktust,
 - a tagállamok pedig csak annyiban, amennyiben
 - őket az Unió erre felhatalmazza, vagy
 - ha annak célja az Unió által elfogadott jogi aktusok végrehajtása
- az Unió kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a következő területeken:
 - vámunió
 - a belső piac működéséhez szükséges versenyszabályok megállapítása
 - monetáris politika azon tagállamok tekintetében, amelyek hivatalos pénzneme az euro
 - a tengeri biológiai erőforrások megőrzése a közös halászati politika keretében
 - közös kereskedelempolitika
- az Unió szintén kizárólagos hatáskörrel rendelkezik nemzetközi megállapodás megkötésére
 - ha annak megkötését valamely uniós jogalkotási aktus írja elő, vagy
 - ha az hatásköreinek belső gyakorlásához szükséges, illetve annyiban, amennyiben az a közös szabályokat érintheti, vagy azok alkalmazási körét megváltoztathatja

IV. 5. A hatáskörök megosztása az Európai Unióban

■ megosztott hatáskör

- ha egy meghatározott területen a Szerződések a tagállamokkal megosztott hatáskört ruháznak az Unióra, e területen
 - mind az Unió, mind
 - pedig a tagállamok alkothatnak és elfogadhatnak kötelező erejű jogi aktusokat
- ezek a hatáskörök:
 - belső piac,
 - a szociálpolitikának az e szerződésben meghatározott vonatkozásai,
 - gazdasági, társadalmi és területi kohézió,
 - mezőgazdaság és halászat, kivéve a tengeri biológiai erőforrások megőrzését,
 - környezetvédelem,
 - fogyasztóvédelem,
 - közlekedés,
 - transzeurópai hálózatok,
 - energiaügy
 - a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség,
 - a közegészségügy terén jelentkező közös biztonsági kockázatoknak az e szerződésben meghatározott vonatkozásai
 - valamint:
 - a kutatás, a technológiafejlesztés és az űrkutatás területe
 - fejlesztési együttműködés és humanitárius segítségnyújtás

IV. 6. A hatáskörök megosztása az Európai Unióban

■ támogató, összehangoló, kiegészítő intézkedések

- meghatározott területeken és a Szerződésekben megállapított feltételek mellett
 - az Unió hatáskörrel rendelkezik a tagállamok intézkedéseit támogató, összehangoló vagy kiegészítő intézkedések megtételére,
 - anélkül azonban, hogy ennek révén elvonná a tagállamok e területeken meglévő hatásköreit.
 - az Unió e területekre vonatkozó, a Szerződésekben meghatározott rendelkezések alapján elfogadott kötelező erejű jogi aktusai nem eredményezhetik a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek harmonizációját
- ezek a területek:
 - az emberi egészség védelme és javítása,
 - ipar,
 - kultúra,
 - idegenforgalom,
 - oktatás, szakképzés, ifjúság és sport,
 - polgári védelem,
 - igazgatási együttműködés

V. 1. Az uniós jog jellemzői

- az EK-jog **új jogrendet** hozott létre, amely:
 - különbözik a nemzetközi jogtól
 - különbözik az államok belső jogrendjétől
 - a nemzetközi joggal ellentétben:
 - nem elsődlegesen államközi viszonyokat szabályoz
 - jogalanyai
 - a tagállamok
 - magán- és jogi személyek
 - a szerződések mellett döntő szereppel bírnak a Közösségek saját aktusai
 - a Lisszaboni Szerződés után → uniós jog

V. 2. Az uniós jog jellemzői

■ **szupranacionalitás, az uniós jog és a nemzeti szabályok ütközése**

■ **szupranacionalitás:**

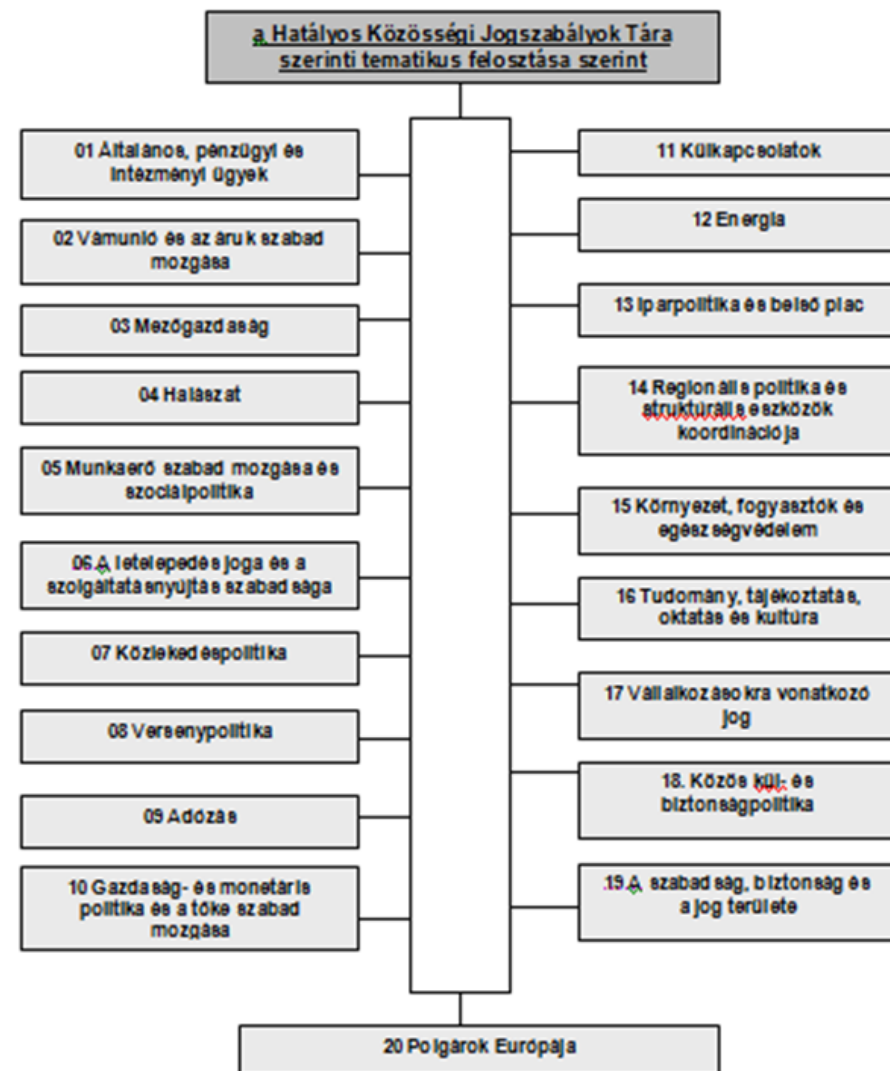
- az Unió hatáskörei (a szerződések révén ráruházott) hatáskörök
- melyek gyakorlásakor céljainak megfelelően jár el

■ **az uniós (közösségi) és nemzeti jog viszonya:**

- ha az uniós jog összeütközésben áll a tagállam egyes jogszabályával, az előzőt kell alkalmazni
- az elsőbbség nem csak a korábban, de későbben született jogszabályokra is vonatkozik

V. 3. Az uniós jog jellemzői

az uniós jog tematikus felosztása

V. 4. Az uniós jog jellemzői

■ az uniós jog forrásai

■ **elsődleges jogforrások:** a szerződések (az EU-t, illetőleg a három Közösséget létrehozó szerződések és azok módosításai)

■ keretszerződési struktúra

■ az egyes szerződésekben megfogalmazott feladatok, programok, politikák megvalósítását a származékos (másodlagos) jogalkotás biztosítja

■ **másodlagos jogforrások:** a közösségi intézmények által alkotott jog a szerződésekben lefektetett menet szerint

■ **kötelező jogforrások**

■ rendelet > teljes egészében, minden tagállamban

■ irányelv > az elérni kívánt célok követendő

■ határozat > meghatározott címzettekhez szóló, a címzettet kötelező jogi aktus

■ **nem kötelező**

■ ajánlás

■ vélemény

■ **egyéb források:**

■ nemzetközi egyezmények

■ az EB esetjoga

■ általános jogelvek: az EB úgy értelmezi Az uniós jogot, hogy a jog általános szabályai betartásra kerüljenek

Köszönöm a figyelmet!

Alcím
szöveg